

Effectmeting

**Rotterdam maakt werk
van creativiteit**

Effectmeting Rotterdam maakt werk van creativiteit

1 Korte omschrijving van het advies

De Economic Development Board Rotterdam en de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur bundelen de krachten om de ontwikkeling van Rotterdam als creatieve stad een impuls te geven. Gezamenlijk adviseren zij het gemeentebestuur over de vraag hoe Rotterdam zijn creatieve sector kan versterken. Naast de haven en het medisch cluster is de creatieve sector benoemd tot speerpunt van het economisch beleid.

Een creatieve economie kan zich alleen ontwikkelen in een stad met een bloeiende culturele infrastructuur. Ondersteuning van economisch kansrijke creatieve bedrijvigheid, aandacht voor de vestiging van jonge starters, versterking van (kennis)netwerken en de aanwezigheid van creatieve vakopleidingen op verschillende niveaus vormen eveneens essentiële elementen.

De aandacht voor de sector media (AV, gaming, nieuwe media) moet worden uitgebreid met de kansrijke sectoren architectuur, muziek, vormgeving en productinnovatie. Per sector moet een samenhangende keten van kennisontwikkeling, creatieve productie, ondernemerschap, distributie en consumptie ontwikkeld worden, die zichtbaar is in de stad.

De Raad en de Board adviseren om in deze collegeperiode in elke sector minimaal één gezichtsbepalend project te realiseren. Verder pleiten beide adviesraden voor het identificeren en invoeren van Creatieve Zones. Creatieve Zones zijn gebieden die over specifieke kwaliteiten beschikken voor huisvesting van (nieuwe) creatieve bedrijvigheid. Gebiedsgebonden aanpak maakt maatwerk mogelijk en vergroot de zichtbaarheid: een kritieke factor voor het welslagen van de creatieve economie. Het advies biedt een kader voor een samenhangend beleid rond creatieve economie. De uitwerking en concretisering moeten in samenwerking met de creatieve sector zelf geschieden.

2 Gang door het gemeentelijk apparaat

Op 29 augustus werd het advies in Now & Wow aangeboden aan twee wethouders: De wethouder Economie en de wethouder Participatie en Cultuur op dinsdag 29 augustus. De presentatie werd bezocht door enkele honderden genodigden.

Gezamenlijke evaluatie van de aanbieding 31 oktober 2006

Aanwezig: OntwikkelingsBedrijf, Economic Development Board Rotterdam, Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur.

Deze evaluatie is noodzakelijk omdat de presentatie van het advies niet naar ieders zin verlopen is. De aanwezigen zijn het eens over verschillende aspecten, en er zijn zowel negatieve als positieve kanten aan te wijzen.

Positief:

- de presentatie werd erg druk bezocht door het juiste publiek;
- het moment was goed - aan het begin van het seizoen, geschikt om te netwerken
- de locatie was goed;
- de film was goed genoeg;
- de vijf presentaties door jonge creatieve ondernemers waren inhoudelijk interessant;
- de creatieve ondernemers waren positief over de bijeenkomst;
- de techniek was goed;
- de wethouders waren positief en sportief;
- catering was goed;

- er was een goede sfeer in de onderlinge samenwerking.

Negatief:

- programma was veel te lang;
- er waren te veel sprekers ingepland;
- de inleiding van Leo van Loon was verwarrend en te lang;
- de boodschap van het advies kwam niet over;
- er was geen discussie omdat men de inhoud niet kende;
- publiek was niet geïnteresseerd/luisterde niet goed;
- presentator Sander de Kramer deed het niet goed;
- de akoestiek is slecht in Now & Wow;
- misschien was het een te feestelijke bijeenkomst voor de aanbidding van een beleidsstuk;
- de bar was tegen de afspraak in open tijdens de presentatie.

Er is vooral een inhoudelijke slag gemist, omdat het advies niet vooraf aan de genodigden is gestuurd. Daardoor was discussie niet mogelijk. Het uitvoeringsprogramma Creatieve Economie van het OntwikkelingsBedrijf zal in oktober klaar zijn. De wethouders Cultuur en Economie hebben afgesproken samen te gaan werken aan dit onderwerp. De wethouder Economie zal de trekker van het dossier zijn.

9 november 2006: Motie Revolving Fund Rotterdam (D'66/PvdA) aangenomen. Deze motie constateert dat uit het rapport *Rotterdam maakt werk van creativiteit* blijkt dat investeren in creatieve economie enorme toegevoegde waarde heeft voor de aantrekkelijkheid van de stad, het creëren van werkgelegenheid en internationale mogelijkheden. Hij vraagt het College te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om creatieve en culturele ondernemers door middel van een leenfaciliteit te ondersteunen en daarbij mee te nemen hoe eerdere ontvangers van een lening betrokken kunnen worden bij de toekenning van volgende leningen.

3 Waarneembare effecten

Concrete resultaten en acties:

- september 2006: onderwerp creatieve economie opgenomen in Collegeprogramma 2006-2010;
- 14 november 2006: brief van wethouder Cultuur en wethouder Economie aan de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur: "dank voor het gezamenlijke advies, waar mogelijk zullen we de aanbevelingen overnemen";
- 23 november 2006: verschijning concept visie en concept uitvoeringsprogramma creatieve economie 2007-2010 van OntwikkelingsBedrijf Rotterdam, met de bedoeling dit te behandelen in het college van Burgemeester en Wethouders in januari 2007. Dat gebeurt niet: bespreking wordt uitgesteld;
- januari 2007: onderwerp creatieve economie opgenomen in concept Stadsvisie 2030;
- januari 2007: Centrumraad en woningbouwcorporatie De Nieuwe Unie besluiten onder andere op basis van ons advies kunstenaars en creatieve ondernemers voorrang te geven bij verhuringen in het Oude Westen;
- januari/februari 2007: medewerkers OntwikkelingsBedrijf en Economic Development Board aanwezig bij sectorbijeenkomsten kunstsector;
- februari/maart 2007: diverse creatieve collectieven, Het Initiatief, De Nieuwe Garde, I-Portal, en Platform Communicatie Rotterdam, besluiten een samenwerkingsverband aan te gaan, genaamd Creatieve Industrie Rotterdam

- (CIR). De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur biedt aan om de vergaderruimte en de zaal beschikbaar te stellen voor bestuursvergaderingen en gezamenlijke activiteiten;
- 8 maart 2007: oriëntatiebezoek commissie Economie, Sociale Zaken, Milieu en Vervoer (ESHMV): in het kader van het thema creatieve economie aan Creative Cube, in aanwezigheid van Economic Development Board, Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur en de Kamer van Koophandel;
 - 12 maart 2007: presentatie concept publicatie *Creatieve ondernemers geraadpleegd* door LA Group in opdracht van dienst Stedenbouw en Volkshuisvesting en OntwikkelingsBedrijf, maart 2007. Ons advies is als een van de bronnen gebruikt;
 - 29 maart: begeleiding bezoek delegatie uit Estland - rondgang langs diverse creatieve ondernemers en culturele instellingen (V2_, Berlage Instituut, Creative Factory, Michel Smit);
 - 3 april 2007: openbare presentatie Kamer van Koophandel, OntwikkelingsBedrijf, Economic Development Board en Raad voor Kunst en Cultuur van een gezamenlijk samengesteld overzicht van financiële ondersteuningsmogelijkheden en nieuwe bancaire diensten voor creatieve ondernemers voor de website van de Kamer van Koophandel (Initiatief: Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur);
 - 21 maart 2007: College stuurt brief over uitvoeringsprogramma Creatieve Economie 2007-2010 aan gemeenteraadscommissie Economie, Sociale Zaken, Milieu en Vervoer. In deze brief wordt vermeld welke aanbevelingen uit ons advies wel en niet worden overgenomen, en dat er een bedrag van € 985.000 beschikbaar is op de kostenplaats Economie. Tevens vindt er al jaren een investering plaats van circa 12 miljoen in mediabeleid, festivals, en het themajaar. Deze wordt gehandhaafd. Inspanningen in het RDM-gebied en de Creative Factory zijn hierin nog niet meegerekend. Voor de noodzakelijke afstemming komt er een stedelijk platform Creatieve Stad waarin de betrokken diensten (dienst Kunst en Cultuur, dienst Stedenbouw en Volkshuisvesting, dienst Jeugd Onderwijs en Samenleving, Rotterdam Festivals, Kamer van Koophandel) en adviesorganen (commissie Economie, Sociale Zaken, Milieu en Vervoer, Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur) zitting zullen hebben, onder voorzitterschap van directeur Economie van het OntwikkelingsBedrijf. In opdracht van de wethouders Economie en Cultuur voert deze laatste de regie over het uitvoeringsprogramma.

In nauw overleg met betrokken gemeentelijke diensten hebben de Economic Development Board en de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur gezamenlijk een advies opgesteld onder de naam *Rotterdam maakt werk van Creativiteit*. Dit advies is op 29 augustus 2006 overhandigd aan de wethouder Economie, Haven en Milieu en de wethouder Participatie en Cultuur.

De belangrijkste aanbevelingen op de korte termijn zijn:

- de bestuurlijke regie voor de ontwikkeling van de creatieve economie bij de wethouder Economie, Haven en Milieu neer te leggen;
- de samenwerking tussen de betrokken gemeentelijke diensten te formaliseren en faciliteren door een gemeentelijk projectteam in te stellen;
- de sector nadrukkelijk te betrekken bij de beleidsontwikkeling;
- een instrument voor monitoring en evaluatie te ontwikkelen;
- op bestuurlijk niveau een Rotterdam lobby op te zetten richting Den Haag en Brussel.

Op de middellange termijn pleit het advies voor:

- het instellen van Creatieve Zones;
- bestaande regelingen toegankelijker te maken voor creatieve ondernemers;
- een centraal overzicht en beheer van creatieve bedrijfsruimte te creëren;
- een communicatiestrategie te ontwikkelen;
- de ontwikkeling van creatieve netwerken te ondersteunen;
- een profilering op vier deelsectoren: Architectuur, Vormgeving en Productinnovatie, Media en Muziek;
- voor ieder van deze deelsectoren een apart uitvoeringsprogramma te ontwikkelen en per deelsector tenminste één grootschalig, fysiek zichtbaar project te realiseren.

Mede op basis van dit advies heeft het OntwikkelingsBedrijf, in overleg met de gemeentelijke diensten Kunst en Cultuur en Stedenbouw en Volkhuysvesting, de visie en het uitvoeringsprogramma Creatieve Economie opgesteld. Daarin zijn de volgende adviezen van het Economic Development Board en de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur *niet* overgenomen:

- het instellen van Creatieve Zones;
- profilering op vier deelsectoren: Architectuur, Vormgeving en Productinnovatie, Media en Muziek.

Directeur OntwikkelingsBedrijf stelt voor in dit stadium het beleid niet te beperken tot vier deelsectoren, maar in te zetten op het faciliteren (vestigingsklimaat) en stimuleren (ondernemerschap en cross-overs) van de gehele creatieve industrie in Rotterdam. Cross-over betekent het aangaan van dwarsverbanden met andere economische disciplines. Rotterdam kent een weliswaar bescheiden, maar wel volwaardige afspiegeling van het spectrum aan disciplines wat tot de creatieve economie gerekend kan worden. Alle disciplines zijn nodig om de 20% werkgelegenheids groei te realiseren.

Toezegging en motie

Met de vaststelling van de visie en het programma stelt het College voor de toezegging met betrekking tot design als afgedaan te mogen beschouwen. In 2007 zal de Designprijs voor het eerst sinds vier jaar weer uitgereikt worden. Er is vervolgens onderzocht op welke wijze het Designplatform vorm zou moeten krijgen (de vlagplant sessies). Ook is het OntwikkelingsBedrijf met VIVID in gesprek om te zien welke activiteiten die zij ontplooiën in aanmerking komen voor ondersteuning vanuit het programma. De motie om de mogelijkheden voor de oprichting van een zogenaamd Revolving Fund Rotterdam te onderzoeken wordt momenteel uitgevoerd. Het OntwikkelingsBedrijf is in samenwerking met de Economic Development Board aan het onderzoeken op welke wijze een Innovatiefonds voor de creatieve industrie vormgegeven kan worden.

10 mei 2007

Bespreking visie en uitvoeringsprogramma creatieve economie van het OntwikkelingsBedrijf in de commissie Economie.

23 mei 2007

Gesprek Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur en Economic Development Board over advies met nieuwe wethouder Economie.

24 mei 2007

Start-up ambtelijk stedelijk overleg Creatieve Stad

Juni 2007

D'66 presenteert notitie *Een echte creatieve industrie voor Rotterdam*.

14 juni 2007

Visie en uitvoeringsprogramma creatieve economie van het OntwikkelingsBedrijf in gemeenteraad geaccordeerd.

Communicatie

Gezien de prioriteit die aan de ontwikkeling van creatieve economie in Rotterdam is toegekend binnen het economische beleid en de verwachtingen die dat met zich mee brengt, zowel binnen de sector zelf als daarbuiten, is het belangrijk dat de buitenwereld weet wat de gemeente doet en voor wie. Daarom zal op korte termijn een publieksvriendelijke versie van het uitvoeringsprogramma worden gemaakt en onder de aandacht van de sector worden gebracht. Projecten die het projectteam ondersteunen, worden onder de aandacht gebracht van de sector zelf zodat zowel het project als de rol hierbij van het OntwikkelingsBedrijf (nog) meer bekendheid krijgt.

Daarnaast zal op verschillende manieren aan de promotie van Rotterdam als creatieve stad gewerkt worden. De strategie hiervoor wordt nader uitgewerkt in een apart communicatieplan in samenspraak met de afdeling communicatie van het OntwikkelingsBedrijf.

Publiciteit

- 23 augustus 2006: artikeltje in Havenloods - aankondiging presentatie advies in Now & Wow;
- 30 augustus 2006: artikel in AD over presentatie advies in Now & Wow;
- 31 augustus 2006: OntwikkelingsBedrijf plaatst samenvatting advies op zijn website;
- 22 september 2006: artikel in NRC Next n.a.v. advies, over creatieve sector in Rotterdam en specifiek Stadshavens;
- 23 september 2006: artikel in NRC n.a.v. advies, over creatieve sector in Rotterdam en specifiek Stadshavens;
- 26 september 2006: artikel over advies in De Ondernemer- bijlage AD
- 27 september 2006: artikel in De Telegraaf over advies;
- december 2006: Kamerkrant Kamer van Koophandel: artikel voorpagina + pag. 3.

5 Vervolgstappen

juli 2007: Publicatie ongevraagd advies designplatform Rotterdam

Aanvulling juni 2008

In maart 2008 publiceerde het College het Uitvoeringsprogramma Creatieve Economie 2008. Het accent komt daarbij te liggen op de vier aandachtsgebieden: design, media, architectuur, muziek.

In dit programma wordt gereageerd op het gezamenlijke advies van De Economic Development Board en de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur om ruim baan te maken voor muzikaal ondernemerschap, vooral op het gebied van urban, dance, jazz, wereldmuziek en festivals.

De Rotterdamse bedrijvigheid op deze gebieden is echter niet in kaart gebracht. De Economic Development Board maakt eind 2007 een aanvang met de inventarisatie hiervan, het rapport is in het voorjaar van 2008 gereed. Het onderzoek spitst zich toe

op bedrijvigheid en niet op podia/festivals. Met de uitkomsten kan het programma samen met de afdeling Acquisitie en Internationaal van het OntwikkelingsBedrijf aan de slag om eventuele lacunes met gericht beleid van invulling te voorzien.

Naast bovenstaand onderzoek is eerder een onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van een zogenaamde Music Experience: een clustering van muziekondernemers in het vierhavengebied.

Een concrete uitwerking hiervan wordt in 2008 ontwikkeld.

Op 8 mei jl. heeft het College bericht dat op de motie van d'66 en PvdA om te komen tot een revolving fund voor creatieve ondernemers in oktober een antwoord komt.

Inmiddels verbinden ook steeds meer woningcorporaties zich aan de combinatie van creativiteit en gebiedsontwikkeling (de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur heeft hierover in 2008 een advies uitgebracht).

De Vereniging Creative Industries Rotterdam (CIR) organiseert pressure cooker bijeenkomsten tussen bedrijven en creatieven. Inmiddels is ook een website geopend (<http://www.creatieveindustrierotterdam.nl/>)

De Creative Factory is inmiddels operationeel met 47 bedrijven, een voorbeeld van geslaagde huisvesting van jonge, creatieve ondernemers. Wat dat betreft heeft de stad meer van deze concentraties: 2 in de Delftsestraat. 1 in aanbouw (PTT-kantoor), uitbreiding in het AV kwartier en de Hofbogen. Daarnaast is het RDM-terrein volop in ontwikkeling. Inmiddels is naar dat afgelegen gebied een continue boottaxiverbinding gestart.

Ook het onderwijs in Rotterdam krijgt steeds meer oog voor de kansen van de creatieve economie in relatie met onderwijs. De steller van het rapport is zelf gaan werken bij de Hogeschool Rotterdam en werkt daar aan de totstandkoming van een lectoraat op dit terrein. Het lectoraat stelt zich tot doel zoveel mogelijk studenten in contact te brengen met de creatieve economie. Zo wordt een onderzoek gestart naar de vraag of en zo ja, welke invloed de creative factory heeft op zijn directe omgeving. Er wordt een master designopleiding opgezet op het RDM-terrein als onderdeel van de richting Toegepaste techniek.